

Sygn. akt III U 327/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2015 r. w Przemysłu

na rozprawie

sprawy J. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o wyrównanie emerytury

na skutek odwołania J. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 12 marca 2015 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** w części zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawczyni J. D. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 1 stycznia 2015 r. t.j. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek,

II. **o d d a l a** odwołanie w pozostałym zakresie,

III. **s t w i e r d z a**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia określonego w punkcie I.

Sygn. akt III U 327/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 18 maja 2015 r.

Decyzją z dnia 12 marca 2015 r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.przyznał wnioskodawczyni J. D.prawo do emerytury od dnia 1 lutego 2015 r.

W uzasadnieniu powołano ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) i wskazano, że prawo do emerytury przysługuje wnioskodawczyni od miesiąca złożenia wniosku.

Wysokość emerytury ustalono według trzech wariantów i podjęto wypłatę emerytury ustalonej na podstawie art. 26 powołanej ustawy jako świadczenie najkorzystniejsze.

W odwołaniu z dnia 27 marca 2015 r. wnioskodawczyni J. D. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie emerytury i jej wyrównanie, poczynwszy od 5 grudnia 2014 r.

W uzasadnieniu wnioskodawczyni podała, że w dniu 5 grudnia 2014 r. osiągnęła wiek emerytalny, stąd organ rentowy od tej daty z urzędu winien wypłacić jej należną emeryturę. Okoliczność, że dopiero w lutym 2015 r. złożyła stosowny wniosek była wynikiem błędnych informacji, jakie wcześniej uzyskała w ZUS. Faktycznie mając ustalone prawo do zasiłku dla bezrobotnych pozostawała w przekonaniu, że organ rentowy w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w J. będzie działał w jej sprawie z urzędu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, w oparciu o przepisy, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

W uzasadnieniu organ rentowy odnosząc się do zarzutów podniesionych przez wnioskodawczynię stwierdził, że ustalenia prawa do emerytury dokonano zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 100 w zw. z art. 116 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z tymi przepisami prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, poza przypadkami wyraźnie wynikającymi z ustawy.

Wnioskodawczyni warunki do nabycia emerytury spełniła w dacie osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego tj. w dniu 5 grudnia 2014 r., niemniej wniosek emerytalny złożyła dopiero w lutym 2015 r., stąd od tego miesiąca, należało podjąć wypłatę świadczenia.

Na poparcie swego stanowiska organ rentowy odwołał się też do orzeczeń sądów powszechnych, z których jednoznacznie wynika, że dopiero złożenie wniosku o świadczenie powoduje obowiązek jego wypłaty. Ustawodawca nie przewidział możliwości wyrównania świadczeń osobom, które wystąpiły z wnioskiem o świadczenie później niż nabyły do niego prawo

Sąd Okręgowy w Przemyślu – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni J. D., urodzona w dniu (...), skierowała do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w J. pismo z dnia 28 stycznia 2015 r. ponagląjące organ rentowy o wypłatę emerytury. Wskazała, że po zakończeniu działalności gospodarczej z końcem 2013 r. miała wypłacany zasiłek dla bezrobotnych przez Powiatowy Urząd Pracy w J. i z dniem 5 grudnia 2014 r. osiągnęła wiek emerytalny, stąd oczekuje na wypłatę emerytury. Pismo to nadała za pośrednictwem poczty, do Inspektoratu w J. wpłynęło w dniu 29 stycznia 2015 r.

W związku z tym organ rentowy pismem z dnia 6 lutego 2015 r. poinformował wnioskodawczynię, że w celu ustalenia i podjęcia wypłaty emerytury powinna niezwłocznie złożyć wniosek wraz z dokumentami, które są niezbędne do ustalenia wysokości tego świadczenia.

W rezultacie wnioskodawczyni w dniu 10 lutego 2015 r. złożyła wniosek o emeryturę na formularzu ZUS Rp-1E.

Rozpoznając ten wniosek ZUS O/R. wydał zaskarżoną decyzję ustalając prawo wnioskodawczyni do emerytury od 1 lutego 2015 r. t.j. od miesiąca zgłoszenia wniosku. Obliczenia wysokości emerytury dokonano zgodnie z art. 53, art. 26 i art. 183 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury obliczonej na podstawie art. 53 przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia od 1 stycznia 1974 r. do 31 grudnia 1998 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalono na 56,98%. Ponadto do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono 20 lat i 2 miesiące i 13 dni okresów składkowych oraz 5 lat i 11 dni okresów nieskładkowych. Wysokość emerytury ustalono na kwotę **1.306,60 zł**.

Natomiast wysokość emerytury na podstawie art. 26 cyt. ustawy (pkt II ppkt 2 decyzji) tj. z uwzględnieniem zwaloryzowanego kapitału początkowego ustalono w kwocie **1.735,65 zł**. Wskazano, że podstawę obliczenia tej emerytury stanowi:

- kwota składki zewidencjonowanej na koncie z uwzględnieniem waloryzacji - 94.953,58 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego - 339.827,84 zł,
- średnie dalsze trwanie życia - 250,50 miesięcy.

Emerytura ta stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

Na podstawie art. 183 ustawy emerytalnej ustalono wysokość tzw. emerytury mieszanej (pkt II ppkt 3 decyzji) – **1.649,84 zł**. Uwzględniono 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz 80% emerytury „kapitałowej” obliczonej na podstawie art. 26.

Najkorzystniejszym świadczeniem okazała się emerytura obliczona na podstawie art. 26 i to świadczenie podjęto do wypłaty. Termin płatności emerytury ustalono na 20 dzień każdego miesiąca.

Następnie dokonano wypłaty wyrównania emerytury za okres od 1 lutego 2015 r. wraz ze świadczeniem za marzec 2015 r. po waloryzacji w wysokości **1771,65 zł** brutto (do wypłaty 1477,20 zł).

Ustalając wysokość emerytury wnioskodawczyni organ rentowy uwzględnił dokumentację dotyczącą jej zatrudnienia i wysokości osiągniętych wynagrodzeń na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku o kapitał początkowy.

Sąd ustalił, że wnioskodawczyni w dniu 29 listopada 2004 r. złożyła wniosek o ustalenie kapitału początkowego, dołączając dokumentację z okresu swojego zatrudnienia. Wysokość kapitału początkowego ustalono decyzją z dnia 15 grudnia 2010 r., którą wykonano prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Przemyślu sygn. akt III U 945/10 z dnia 29 listopada 2010 r.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- pismo wnioskodawczyni z dnia 28.01.2015 r.,
- pismo ZUS O/R. z dnia 6.02.2015 r.,
- wniosek o emeryturę z dnia 10.02.2015 r.,
- decyzja emerytalna ZUS/ O w R. z dnia 12.03.2015 r.,

2. akta organu rentowego (kapitałowe):

- wyrok tut. Sądu sygn. akt III U 945/10,;
- decyzja o ustaleniu kapitału początkowego z dnia 15.12.2010 r.,

3. pismo ZUS O/R. z dnia 12.05.2015 r. (k. 15).

Dokonując powyższych ustaleń Sąd oparł się w całości na dowodach z dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowych. Powyższy stan faktyczny wynika z dokumentów urzędowych i w zakresie podstawy faktycznej jest niesporny. Istotą było bowiem rozstrzygnięcie zasad działania organu rentowego z urzędu oraz zasad wypłaty wyrównania emerytury.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Przemyślu zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawczyni J. D. w części okazało się uzasadnione.

Zgodnie z art. 116 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) w sprawie świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Te wyjątki, kiedy organ rentowy działa z urzędu określono w art. 116 ust. 1 a, w którym przyjęto, że postępowanie o emeryturę wszczyna się z urzędu, jeżeli wiek emerytalny dla uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego określają przepisy art. 24 ust. 1a i 1b oraz art. 27 ust. 2 i 3). Również z urzędu, zgodnie z art. 24a przyznaje się emeryturę zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu (art. 24a).

Zatem ogólną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury/renty (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Istotna jest zatem data wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczenia. Tym bardziej, że ustawa o emeryturach i rentach z FUS odróżnia moment powstania prawa (tj. spełnienie warunków - art. 100) od momentu wypłaty świadczenia (tj. nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129 ust. 1).

Równocześnie w § 3-4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412) wskazano, że postępowaniu w sprawie świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że przepisy ustawy przewidują wszczęcie tego postępowania z urzędu. Przy czym wniosek taki stanowi zgłoszone na piśmie lub ustnie do protokołu w organie rentowym między innymi żądanie przyznania świadczenia. Wniosek ten powinien zawierać imię i nazwisko zainteresowanego, datę urodzenia, numer PESEL, adres zamieszkania i inne. Jeżeli we wniosku nie zamieszczono danych lub nie dołączono dokumentów, które są niezbędne do jego rozpatrzenia, organ rentowy wzywa zainteresowanego do uzupełnienia wniosku w terminie nie krótszym niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania z pouczeniem, że nieusunięcie tych braków spowoduje wydanie decyzji o odmowie wszczęcia postępowania. Organ rentowy pozostawia bez rozpoznania wnioski, który nie zawiera danych określonych w ustępie 1 pkt 1, 4 lub 6. Jeżeli zainteresowany nie usunął braków, mimo pouczenia, organ rentowy wydaje decyzję o odmowie wszczęcia postępowania. Ponadto w przepisach tych przewidziano możliwość złożenia wniosku za pośrednictwem przedsiębiorstwa pocztowego. Wówczas za datę złożenia wniosku uważa się datę nadania wniosku za pośrednictwem tego przedsiębiorcy. (§ 6 ust. 1).

W rozstrzyganej sprawie wnioskodawczyni J. D. wiek emerytalny zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS tj. 60 lat i 6 miesięcy osiągnęła w dniu(...). i z tą datą niewątpliwie nabyła prawo do emerytury.

Jednak od nabycia prawa do emerytury należy odróżnić jego realizację. W świetle powołanych przepisów nie ma możliwości wstecznego wypłacenia świadczenia tj. za okres po nabyciu prawa, ale przed złożeniem wniosku o świadczenie (jego wypłatę). Decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny i jest wydawana, co do zasady po złożeniu wniosku zainteresowanego.

W ocenie Sądu wnioskodawczyni taki wniosek złożyła w dniu 28 stycznia 2015 r., za pośrednictwem poczty. Datą złożenia wniosku jest data nadania go na poczcie. Wprawdzie wniosek ten nie został zawarty na formularzu,

niemniej z treści pisma wnioskodawczynie jednoznacznie wynika, że domaga się ona ustalenia prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym. Ponadto należy stwierdzić, że pismo przesłane do organu rentowego spełniało wymogi określone dla wniosku o przyznanie świadczenia emerytalnego. Wnioskodawczynie podała imię i nazwisko, adres zamieszkania, PESEL, a tym samym datę urodzenia oraz określiła przedmiot żądania. Nie dołączenie dokumentów dotyczących okresów zatrudnienia (ubezpieczenia) i wysokości wynagrodzenia nie uzasadniało przyjęcia, że dopiero złożenie wniosku na formularzu w dniu 10 lutego 2015 r. spełniło wymóg z art. 116 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tym bardziej, że faktycznie rozpoznanie wniosku złożonego już na formularzu RP-1E nastąpiło na podstawie dokumentacji zawartej w aktach kapitałowych.

Równocześnie należy przychylić się do stanowiska organu rentowego, że nie jest on zobowiązany do każdorazowego informowania świadczeniobiorcy o wszystkich wynikających z obowiązujących przepisów prawa możliwościach przyznawania świadczeń. Zatem przeświadczenie wnioskodawczynie, że była zwolniona z obowiązku wystąpienia o emeryturę nie usprawiedliwia jej zachowania i nie może uzasadnić działania organu rentowego wstecz.

W przypadku osoby posiadającej powszechny wiek emerytalny osoba pobierająca zasiłek dla bezrobotnych celem nabycia prawa do emerytury winna wystąpić ze stosownym żądaniem.

Skoro wnioskodawczynie takie żądanie zgłosiła w dniu 28 stycznia 2015 r., to od tego miesiąca ma prawo do wypłaty emerytury. Zgodnie bowiem z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Z tych wszystkich względów, na podstawie powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd zmienił w części zaskarżoną decyzję ustalając, że wnioskodawczynie ma prawo do emerytury, poczynawszy od dnia 1 stycznia 2015 r. tj. daty złożenia wniosku, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

Tym samym dalej idące żądanie, tj. wyrównanie emerytury od 5 grudnia 2014 r. Sąd oddalił, na podstawie powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym orzeczono w pkt II wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji tj. ustalenie faktycznej daty złożenia wniosku emerytalnego oraz ocena zachowania wnioskodawczynie możliwe było na etapie obecnego postępowania sądowego. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt III wyroku.